

Изази сваке недеље
на читавом табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредништ-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.“

ГЛАС НАРОДА

Цена је листу:
на годину 3 фор.
на осам месеци . . . 2 „
на четир месеца . . . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ,
КОЈИ ШТО ЧВШЊЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

ОПАДАЊЕ ЛЕПОГ ИМЕНА ТРГОВАЧКОГ.

(Свршетак.)

Нама је познато, да и то што горње куће врло лако кредита дају наводи младог човека да брзо и много узима на кредит, нама се и то чини, да новчани заводи нису у многој прилици на добро него на зло свету: шта ми је стало, кад дође термин да горе плаћам одем и узем из шпаркасе и банке баш у очи термина, али и банка и шпаркаса не дају на вечито него на термин, па ако ти једаред и продуже, то је још горе, кад година и радња не пође на боље.

Све су то прилике, које руше трговину, која нема са стране подупирача. Лако је оном, који поред трговине има још сто двеста ланаца. Али не би ни он ти сто двеста ланаца имао да је живио, као што се данас живи. Још хрђаво дејствује на младе трговце, што је данас не само престало бити срамота пасти, него се онај, који је пао исто тако поштује, као онај, који чврсто стоји, јер се свако боји да и њега неће то исто сутра снаћи.

То је узрок што смо скрстили руке па чекамо суђен час, изговарајући се, да је то време собом донело, али време доноси и снега и леда и опет нећемо да пустимо да се смрзнемо, него ако и немамо дрва да загрејемо пећ, ми ходамо брзо по соби или пољу и угрејамо се.

Ако и јесте данас, да се већма поштује лепа хаљина него лепо име, али опет чувајмо своје име већма од хаљине; јер хаљина ако се упрља да се очистити или новакупити, али име никада.

Истина да се незадужују само трговци него још те како и чиновници и занатлије, али ови никада не могу тако пропасти као трговци. Чиновнику се одбија трећина од плате а служба му се не одузима, занатлији узми алат, још му руке ниси узео, али трговцу је све и сва кредит; је ли убијен тај, свршио је са трговином, бар на своје име.

Швиндл горњи занео је и нас. Министри и великаши беху швиндлери у Бечу и Пешти, они се довијаху у сваку руку, али дође „крах,“ пуче и чу се на све стране света.

Све се то било попело на велико, па онако је и пало дубоко, повешаше се, поубијаше, поскакаше у Дунав и т. д. Седи најпре у дољнем спрату, док не направиш поуздане басамаче у горњи; ако и паднеш при земљи, разбићеш само нос, и мало воде па си се опрао; али кад с горњег спрата паднеш ту си одмах врат скрхао.

Ми смо већ искусили да су ове наше речи многог заболеле, јер нам се и претњом и готовом осветом на њих одговара, али нека мисли како ко хоће, и нас заиста боле, кад знамо да има случајева, де су од пет шест браћа трговаца, де најстаријем тек 30 или нешто више година има, њих тројица четворица пала и то колико са туђе толико и са своје кривице што трговаше без рачуна, што гледаше на то колико ко троши а не колико има.

Зло је оно наше, зашто да је он бољи, трговац он трговац ја; али најгоре је оно: и мој је муж трговац као и њен.

Омладина трговачка развиће се данас сутра по свету српском, по нашем народу, дух, којим је старији њени нападају опасан је и по њу и по народ. Промисљен испланиран рад с рачуном на сваки несрећан случај, учиниће да ће фирма трговца Србина бити јача од сваког олуја а не да је тија поноћ обара.

Нетражимо више овим редцима, него да само двојица тројица после неколико година кажу нам: љутили смо се на ваш чланак, вратили смо вам лист натраг и изгрдили смо вас, али смо се узели на ум и — сад вам хвала.

Оканимо се обмане, докле је још за времена, неморамо бити великаши будимо само људи.

ЦРТИЦЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ.

ОД

Светозара Савковића.

ЈЕЛИНИ.

На земљи нашој није свуда једнака топлина. У једном је крају топлије а у другом хладније. Како је земља округла, то ова топлина или хладноћа њу свуда у наоколо опасује. За то се и каже, да она има хладан и топал појас. У среди међу хладним и топлим појасом није сувише хладно а није ни топло. Ту је и топлина и хладноћа — умерена. За то се тај појас и зове умерени појас.

Као што је у овом појасу топлина и хладноћа, тако је и све друго умереније, саразмерније. У хладноме појасу биљке су малене, кржљаве, а и од животиња могу само неке да опстоје. У топломе појасу биљке и животиње и у опште живи створови већи су и незграпнији. У умереном појасу све је осредње, све је у средини међу кржљавости и незграпности.

Што важи за остале живе створове, то важи и за — човека. Ако се становници хладнијег појаса и развију, изобразе, то бива више делимице и једнострано. У њих се више развије и изоштри умна снага, разум, него ли срце и осећање, које им остане хладније, леденије као и поднебље што је. У топломе, жаркоме појасу врела је, усијана је крвца људека, онако исто, као што су усијани сунчани зраци, који човека обасјавају. Ту срце и осећање превагу добија, а разум и размишљање мање, слабије бива. Ово се најбоље види из песама у становника хладнога и жаркога појаса. У првих је песинство хладно и суморно, а у других пуно ватре и необузданости.

Житељи умеренога појаса развијени су најсаразмерније, најскладније. У њих је разуми срце, размишљање и осећање подједнако. Они су бистрога разума али и ватренога срца.

Међу оваке народе, слободно смемо рећи, спада и наш српски народ. Из његових досадањих душевних производа, особито из песама види се, да је он бистра ума и ватрена осећања, да су дакле његове душевне особине подједнако, складно развијене.

Оваких народа било је и у старо доба, у старој историји. Оваки су били стари — Јелини.

Од природе одарени дивним телесним и душевним даровима, нађоше се они у удесним приликама, те им се особине тако развише, како се ни у једног старог народа развити, усавршити не моглоше.

Над земљом јелинском ширило се дивотно, плаво небо, које је скоро увек ведро, јер је тамо ретка киша и непогода. Топлота и хладноћа, лето и зима умерена је, те су Јелини били увек чили и окретни, не падајући у укоченост северњачку нити у млитавост јужњачку. Земља је плодна али није раскопна, те су становници јој зарад набављања хране радити морали; али та радња није бивала неумерена, но таман толика, колика је нужна за одржање телесне снаге и дурашности.

Јелинска земља лежала је на домашају Азије и Африке, где су клице просвете увелико проклијале биле. Јелинско земљиште, јелински народ таман је способан био, да источну образованост у ум и у срце своје пресади, те да отуд дивотни, стоструки плодови поникну.

Прво стабло просвете изникло је дакле из јелинског земљишта. У данашње доба има народа, у којих је дрво просвете веће и племенитије, али је оно накаламљено пупољком са јелинскога стабла.

Јелини су од свију народа почели тако развијати и изображавати да су постали узори за потоње народе.

Од источних азијатских и африканских народа нема се много научити. Од Јелина и дан данас уче образовани и необразовани народи. Државници се и данас диве установама јелинским. Они се и данас чуде слободном атинском уставу, по коме је сваки грађанин у скупштини учествовао, судбом земље и народа располагао. Научењаци се и данас диве филозофима, историцима и другим научењацима јелинским, који су стварали и писали дела, која и сада вредности имају, која ће увек служити као извори познавању образованости људске. Уметници и данас нису кадри да надмаше јелинске живописце и вајаре. У овим и другим гранама образованости Јелини су заиста много учинили.

Но као што свака ствар своју добру и рђаву страну, као што сваки човек своје врлине и мане има, тако их имају и народи. И Јелини су поред светлих имали и тамних страна. Ове тамне стране у толико су веће, у колико је старије и необразованије доба, у коме они живљаху. После азијатских и африканских народа, који су тек изашли били из најсировијег, из дивљег стања, није могао ни доћи са свим изображен, са свим облагоро-

ћен народ. Та ни данашњи изображени народи нису отресли се свију сирових, дивљачких особина, а камо ли да су то учинити могли Јелини, који су живели пре својих две хиљаде и више година!

Да видимо, које су биле тамне стране јелинскога народа!

У Јелина већи део становништва био је у ропскоме стању. У самој Атини, најслободнијој јелинској држави, било је више робова него ли слободних грађана. Роб у њих није држан за човека, за личност, него је сматран као животиња или ствар, којом господар може располагати како хоће, коју може и уништити, убити. Њихови најпросвећенији умови, најплеменитији карактери сматрају ропство као са свим нешто праведно, као нешто нужно. У рату ухваћена непријатеља посећи било је у Јелина са свим праведно. Они су држали себе за једини образовани народ а све друге за дивљаке, за варваре. Отац је био потпуни господар своје деце. Он може дете, ако је слабо, бацити или убити. Мати може дете још у утроби утамани. Поред највећег поштења, поред најватренијег родољубља било је у њих беспримерних непоштењака и зликоваца, најгнуснијих издајца отаџбине. Не признаје ли коме отаџбина заслуге онако, како би он желео, одмах је кадар прећи најљућем душманину и

њему противу свога рођеног народа служити. Властољубље и злоба биле су најгадније јелинске особине.

Но ма да су мане јелинске оволике биле, ипак су они у свему бољи од источних народа. У ових је нечовечност и сировост још много већа била. Код Јелина нећеш наћи принашања људи на жртву, сечења непријатељских носова, ушију, руку и ногу и у опште сакаћења живих људи, или продавања деце у ропство, нећеш наћи многоженства и других гадних установа као у Перзијанаца, Мисираца и других источних народа.

У Јелина било је више племена. Најглавнија била су два: дорско и јонско. Оба ова разликовала су се једно од другога. Дорско је било сировије, ратоборније. Јонско питомије, просвети приступачније. Дорско је водело племићке установе, по којима само силније, племићке породице државом управљају, а јонско је радо имало слободније установе, по којима цео народ државом и државним пословима располаже. Дорско је племе развило особине своје по најбоље у вароши Шпарти а јонско у Атини, с тога ћемо ми у овом листу коју више рећи о овим варошима и о њиховим установама, као и о другим приликама старих Јелина.

У ОПШТИНСКОЈ КУЋИ.

Бележник чита на заповести о бирачком праву.

По обичају изађе бележник у недељу да опомене људе да се уписују у бираче, те по што је закон на мађарском језику штампан, узме предавање, које је др. Стеван Павловић говорио у Новоме Саду у српском новосадском колу и почне им читати овим редом:

1. КАКВО ЈЕ БИРАЧКО ПРАВО.

А. Који могу бити бирачи.

Бирачи могу бити грађани Угарске, осим женскиња, који су као такви рођени или примљени, а навршили су 20-ту годину (§. 1.) а уз то:

1. који су племићи (немеш) или стари грађани (пулгери), па су по том свом староме праву били уписани за бираче у бирачки списак од год. 1848 до завршно год. 1872. (§. 2.)

2. који сами или заједно са својом женом или са малољетном децом поседују:

а) такву кућу, која је подвргнута плаћању кућевног пореза (Hausklassensteuer) а има бар три одаје за становање, ма да је за време и опроштена од пореза;

б) који поседују земљу, на коју се плаћа годишњи порез од 16 ф. а. вр. по чистом приходу (§. 3.)

3. који као своју властбину или заједно са женом или децом поседују кућу, ма да је на које од њих и грунтовно преписана, на коју је одређен годишњи (киријски) порез (Zinssteuer) бар на 105 фор. а. вр. по чистом приходу — што чини 11 ф. 79 н. (§. 6. а.)

4. који поседују земљу сами или са женом или децом баш и да и није на њих у грунтовној књизи преписана, па на ту земљу или на своју главницу или заједно на обоје плаћају државни порез (доходарину) по чистом приходу од најмање 105 ф. а. вр. — што чини 10 ф. 50 н. (§. 6. б.)

6. Трговци, фабриканти или занатлије, којима је разрезан годишњи порез на чист приход од најмање 105 ф. а. вр. што чини 10 ф. 50 н. (§. 6. с. д.)

6. који плаћају годишњи порез најмање од 105 ф. а. вр. по првом разреду 26. зак. чл.

од г. 1868 (то је порез на приход, н. пр. код закупника (арендатора) по закупној добити), или по другом разреду истога закона плаћају порез на годишњи доходак од најмање 700 ф. а. вр. (приватни званичници, који по истом закону плаћају доходарину барем на 500 ф. чистог прихода (§. 7.)

Али се код свих ових, што су споменути код бр. 1, 2., 3., 4., 5, и 6 захтева, да им је бар за прошлу годину разрезан државни порез на горе поменути приход. (§. 8.)

7. Необзирући се на приход могу бити бирачи чланови мађарске учене академије, професори, академијски вештаци, доктори (у правима, философији, лекарији и т. д.), адвокати, јавни бележници, мерници, ранари, дипломирани економисти, дипломирани шумари, свештеници капелани, општински бележници, учитељи и настојници у дадиљаштима (Kinderbewahranstalt) у оним бирачким окрузима, где им је сталан стан.

За свештенике и капелане још се захтева да су као такви службено употребљени у којој црквеној општини.

Професори, учитељи, настојници у дадиљаштима (Kinderbewahranstalt) и општински бележници само тако имају бирачко право, ако су за своју службу по смислу закона наименовани, изабрани или у тој служби потврђени. (§. 9.)

Б. Који не могу бити бирачи.

1. Који су под очинском, турском или газдинском власти. Амо спадају трговачки и занатлијски ученици, исто тако и слуге и чедлад у јавној или приватној служби, али амо не спадају економски чиновници. (§. 10.)

2. Војници, морнари, домобранци (хонвиди), који су у правој војничкој служби, или су као такви на допусту за време; али амо не спадају резервисте и хонвиди, који су по смислу 40. чл. §. 36. год. 1868 и 32 чл. год. 1873 позвани на контролну посмотру или привремено вежбање. (§. 11. 1.)

3. Послуживачи у финансији порезници и царинари (армиција — §. 11. 4.)

4. Полицајни стражари (§. 115.)

5. Државна, судска и општинека стражарека момчад. (§. 11 4.)

Даље са своје кривице не могу бити бирачи:

6. Који су ради злочина или преступа или ради штампарског преступа назначеног у зак. од 1848 чл. 18. §. 6., 7., 8., 9., 10., 11., и 12., осуђени на затвор, док тај затвор траје. (§. 12. 1.)

7. Који су поради злочина или преступа у истражном затвору, који је одређен крепостном судском одлуком, (§. 12. 2.)

8. Који су осуђени по овом закону да губе бирачко право, за оно време за које им је одређено крепостном пресудом. (1. 2. 3.)

9. Који су запали у стециште, за оно време док траје стециште. (§. 12. 4.)

10. Који за ону годину, која је измакла пре пописа или поправке бирачке, нису платили управног (директна) пореза што су га требали платити у свом бирачком срезу.

Оне, што се спомињу код бр. 6., 7., 8. и 9., треба бирачки одбор да забележи у особити списак, како ће моћи бити бирачи ако доцније задобију право за то, па га докажу пред пописним одбором. (Ако ко докаже да је опростен затвора, да је стециште престало, да је издржао кажњу, да је изгубљено право бирачко наново задобио. §. 12. 5.)

Б. Ко може бити земаљски посланик.

За посланика може бити изабран, сваки који је бирач а навршио је 24. годину живота свога па је у бирачки списак гдегод уписан и зна мађарски језик као законодавни.

Не може бити изабран за посланика онај, ко је од времена, кад овај закон наступи, крепостном пресудом осуђен због убиства, похаре, паљења, крађе, јатаклука, лажног грађења исправа, преваре, лажног банкротства, криве заклетве. (§. 13.)

Г. Како се доказује право бирачко.

1. Колико ко пореза плаћа, доказује се порезном књигом порезничком сведочбом, или изводом из пореске главне књиге (табеле о управном (директном) порезу.)

2. Властничко право на земљу или кућу (ако је сумња о томе) доказује се фунтовним извадком где има фунтовне књиге, или другом исправом, а количина земље извадком из књиге о земљарини.

3. Заједничка поседа или заједница у приходу доказује се или таквом исправом, која је већ служила за темељ подели општег прихода.

4. Ако је какво непокретно добро на више властника у фунтовници, прерисано, сваки властник има бирачког права, ако је добро тако велико или толико има прихода колико се у закону захтева од свакога да може бити бирач.

5. Заложено добро даје право бирачко ономе, који поседује залогу, донде док не приспе време кад ваља да се та залога искипи.

6. Ако ко у грунтовници, где је има, није као властник уписан, може ипак вршити право бирачко а) ако поседује непокретно добро; б) ако је властник добра по наслеђеном праву, или по каквом правном послу (н, пр. купио је добро и ужива га, а још га није преписао на себе) или ако је власт уредила поседу; в) ако ко докаже, да му се наследство расправља, а ако нема расправе, да је наследни или правни посао, по коме хоће да се властништво добра пренесе, пријављен код власти ради пристојбине; г) да онај који тражи бирачко право, плаћа порез на непокретно добро, или да тај порез плаћа и други ко за њега.

Ово што до сада казасмо о праву бирачком, вреди у свему за слободне краљ. вароши и вароши са уређеним мађистратом. А за сеоске општине вреди са овим разликама:

1. Осим Ердеља припада бирачко право онима који у великим и малим општинама поседују $\frac{1}{4}$ урбарске сесије или другу земљу од толике просторије као своју властбину или заједнички са својим женама, односно са својом малолетном децом ма да је земља на кога му драго грунтовно преписана.

Она се земља сматра да је равна у историји са $\frac{1}{4}$ урбарске сесије, од које се исто толико порезе плаћа, колико у истој општини спада на $\frac{1}{4}$ урбарске сесије, на коју је најмањи порез разрезан.

Ако пак у којој општини не би било урбарске земље, то се узима најмањи пореза на $\frac{1}{4}$ сесије оне суседне општине у којој су прилике (одношаји), који пресуђују вредност земље највећма налик на прилике упитне општине.

У оним деловима развојачене војничке границе који су спојени са бач-бодрошком, темишварском, торонталском и крашовском жупанијом, као и у северинској жупанији узима се да су 10 ланаца уређене (култивисане) земље са 1600 квад. хвати, а у средњо-солночкој краснанској и зарандској жупанији, у кеверском дистрикту и у Јацигији и Куманији 8 ланаца по 1200 кв. хвати једнаки са $\frac{1}{4}$ урбарске сесије.

За уређену (култивисану) сматра се земља што је у вароши, башча, виноград њива и ливада. (§. 4.)

Даље по сеоским великим и малим општинама припада бирачко право занатлијама, који бар на једнога момка (помоћника) плаћају порез, па им је тај порез разрезан за прошлу год. (§. 6. д.)

Остало осим ових разлика што казасмо за вароши, вреди, како рекосмо, и за сеоске велике и мале општине.

Примера ради споменућемо понешто.

И овде немора бити земља преписана на онога ко хоће да врши право бирачко, нити је потребно да се на његово име плаћа порез, него је доста, да он са женом или децом ужива земљу.

Ако њих више поседују исту земљу за то могу њих више имати бирачко право, ако свакога део онолико износи, колико се захтева за вршење бирачког права.

Овде нам ваља и то споменути, да изван вароши за вршење бирачког права није доста да ко има кућу са три одаје, на које се плаћа порез него треба да има кућу на коју се плаћа порез по чистом приходу од 105 форината.

ДОПИСИ „ГЛАСУ НАРОДА.“

У Госпођинци 2. фебруара 1875. Наша црквено-школска општина најумућнија је не само у читавој околници него, кад се узме у обзир број душа, скоро у читавом Српству. Она има три господске школске зграде, каквих је и у вароши ретко наћи, има красан парохижалан дом, има школски и црквени фонд од скоро 15 хиљада форината има 254 ланца земље на једном месту, за коју 18 фор. а. вр. по ланцу годишње аренде добива. Плаћа учитеље са 400 ф. осим стана и огрева, свештенство са 600 ф. подмирује све потребе школске и црквене тако да нико ни новчића од куће неплаћа, и опет претиче сваке године лепа сума, те главно огромно расте. Да је све по божијој забадава; ни у тас ни о мирносању не дајемо ништа, живимо тако рећи као немеш, врај од свачега, али

код свега тога у нас је овладао у црквено-школској општини раздор, и назадак, а то све са једнога човека, који хоће да свуда заповеда а владања је таког да ни за грму није а не за општину, нуз то нема никакве вести црквене. Да се тог једног човека опростимо све би на бољак пошло. Лане га је главна скупштина са неморална владања у самој скупштини избацила, ове године је на ново изабран, сад незнамо шта ћемо с њиме, реците нам, како да се скупштина опрости те напасти, тог црва, који јој подгриза мири напредак. Протест је против његова избора навреме поднешен. Није по §. 13. ни под судом ни истрагом ради злочина, нити има рачуна општини давати, али му је рад зло и убиство. (Решкрипт за таке хрђе ништа јасно не одређује, он у 14 § каже да се само

очекује, да ће се изабрати онака лица, која су на доброме гласу и позната са своје црквене свести, али ми држимо, да кад то не буде, да ипак има одбор који по § 18. решава приговоре, право искључити га из скупштине. Одбор ако је уверен о неваљалству тога човека нека те учини, а он нека тражи даље, па ће се и топитање расчистити код више власти. У.)

Петрово Село 28 јануара 1875. Овде је нова општина изабрана, изабрани су ваљани људи, но протест је од неколицине поднесен вишој власти. Досадања управа беше неуредна, контрола није могла добра бити, јер још нисмо вични ни реду у скупштинама, ва то вас молимо да нам набавите пословни ред, да престане једном надвиђивање у скупштини. (У овај мах неможемо вам учинити по жељи но што вас тишти то је и на другом месту, е тога ћемо у бројевима, што долазе саопштити пословни ред црквене општине новосадске, да га и по другим местима буде, нужно је врло да га свака општина има, јер без реда нема рада, али није чудо што се овде онде дешава, наше су општине црквене још младе, па тако

је и на другим местима у почетку. Кад су у Србији завели општинске куће и зелене столове са чојом и звонцем уђу парничари у суданицу у једноме селу, а суђаја их истера на поље, па онда узме звонце и звони. Кад уђу рекне им: тако треба, а какви се случајеви и на саборима догађају! У.)

Херцег Суљош 27 јануара. Наш честити учитељ позвао је преко Заставе све оне родитеље Србе, који имају глуво — нему децу, да му их даду за 6 месеци на приват, те ће онда с њима држати јаван испит а учиће их на матерњем језику српском читању писању, рачуну и то ове прве године бесплатно, само родитељи, да се постарају за кост квартир и одело. Ово племенито дело нужно је, да се зна и ради племенитости онога, који га се даћа, а и ради невољника за које се стара, те пошто ће се даље чути кад се и у вашем листу огласи, то вас молимо да примите ове редке у лист. Ко хоће да ближе о томе што дозна нека се обрати на г учитеља нашег Јању Бољарића у Herceg-Szölös- у Ваганау), који ће да учи децу глуво-нему.

Ш О Д Л И С Т А К.

БАБА НАСТИН КВАРТИР.

приповетка.

VII.

(Свршетак.)

Беше опет понедељак. Није ни чудо, има их у години 52.

Око 9 сахата изјутра почиње седница саборска. Посланици су се сви искупили и чекају на комесара, који по томе уђе у седницу, кад му се јави, да је патријарх већ дошао.

Седог Патријарха Рајачића беху издале ноге и слуге га на носила донашаху у сабор, али за то ипак није никада изостао из седнице саборске. Ноге му беху већ у гробу, али срце и душа са народом својим. Сузе ти потеку када видиш тог светог старца на носила, но не теку ти сузе од жалости, него од радости. Ми ђаци кад год смо доспели трчали смо да видимо тај свечан приказ када старца патријарха уносе у сабор. То је било обично, када нису школски дани, а понедељак овај беше дан школски и нуз то патријарх долази нешто после 9 сахата. Али ђаци из баба Настиног квартира не беху више ђаци, они су истерани из школе, рад сабора су истерани па како да нејду на сабор, јер, да

не беше сабора, не би ни они истерани били. Седница саборска беше врло важна. Тога дана одређиваху се границе покојној војводини. Неки посланици хоће, да се повуче међа догде докле су места већином српска, тако да буду Срби у гомили; комесар одобрава. Патријарха је већ и уво издало, он види да комесар повлађује говорнику и зна да то већ није добро апознаје и говорника, но да се увери окреће уво комесару и говори му: *вечи нечујем*. Српски седи патријарх сваком је говорио по српски *ти* и то се нама ђацима тако допадало, да смо му викали *живио*, али кад патријарх и комесару царевом *ти* каже, ту се трипут живио орило. Комесар почне јасније говорити, како он одобрава, да се међе војводини сузе, а патријарх, који хоће да војводина вата чак тамо иза Суботице и Темишвара, расрди се и громким гласом, као самодржавни император руски повика: ја од привилегија ни једне јоте не попуштам — е ту смо промукли вичући живио. Патријарх по гласу познаде, из чијих уста иде то живио, и окрену се секретару: Ту канда има

ђака, у школу. Секретар одговори тио, да то нису више ђаци јер су истерани из школе. Патријарх не чу, што му секретар каза, него му одговори. Знам ја да су они (патријарх је мислио да секретар каже, да нису ђаци,) него таки их у школу терајте. Секретар је опет мислио, да патријарх каже да он зна, да су они истерани, али он их прима у школу. Патријарх је врховни патрон гимназије Карловачке и ту поговора нема. Секретар приђе нам, и каже нам да ми идемо у школу. Ми му одговорисмо, да ми нисмо ђаци више, а он нам рече, да нас је тиме патријарх натраг примио.

Ми одемо у школу, пријавимо се директору. Директор неверова нам, но пошље једног професора секретару патријарховом. Овај потврди што рекосмо. Директор се неусуди никада запитати патријарха што му би, да је своју писмену реч натраг узео, јер патријарх је потврдио писмено, да нас из школе изтерају.

Куд ћеш веће радости тога дана него што беше у баба Настиним квартиру, али нико не беше тако весео као солгабировљев син.

И како неби; јуче му је тек баба Настина синовица казала у дворској башти да га воле а данас да се сели из Карловаца, овако остаје бар до ферија.

Ваљада нетреба ником изриком казивати, да онај ђак, који сеђаше у сеници у дворској башти не беше нико други него солгабировљев син из баба Настиног квартира, а оно девојче што застаде код њега синовица баба Настина, и ако вам није доста што сте дочекали да видите ко кога у овој приповедци воле, ево ћу вам и то казати, да је солгабировљев син после три године и узео баба Настину синовицу, да је данас честит професор у школи српској, да је баба Настина синовица, честита мати и домаћица а остали другови солгабировљевог сина?

Ни они нису лошији од њега. Један је на Цетињу, други у Београду, трећи у Новом Саду и т. д. али су сви виђени и чувени у читавом народу српском, а ако вам се допада ова приповедка, онда ћемо и то одати, да је и овај што пише ову приповетку био код баба Насте на квартиру.

Бог да јој душу прости!

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

— Министар Бито отишао је у Беч и поднео оставку краљу. Краљ је није примио док се ново министарство не склопи. Тиса, вођа левице, Бартал друг Шењејев, отишли су такође у Беч краљу, али никако да се склопи министарство.

— За Арадског владика изабрала је епархијска скупштина Арадска проту Мецијана.

— Кнез црногорски иште од Турака, да поруше куле своје око Црне горе, јер војници турски у њима чине зулум Црногорцима.

— Бечке новине једне донеше глас, да претерани народњаки у Далмацији спремају општине да писмено моле цара, вада у Далмацију дође, да се сједини Далмација с Хрватском, а из Задра јављају, да то није истина, јер у Далмацији нема претеране народне странке, него само народна странка, која ће дочекати цара, као што круни светлој доликује.

— Кнез црногорски захвално је Србији што га је браћински подпомогала у подгоричком питању.

— Народна скупштина у Београду наредила је да се страже на граници земаљској снабду чебаном и оружјем.

— На сабору пентанском већ од толико дана расправља се питање како да се помогне земљи. Решено је да се повиси порез на доходак по то неће помоћи, те се довијају свакојако, али бадава; јер баш онде, де се да што уштедети, ту нико не ће да штеди. Сироти граничари наши и о њиховој се кожи тамо зло ради. Лошаји је предложио, да се повиси порција у бившој граници и тешко да неће успети.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Зараза здравља.) Један апотекар у Пешти двапут је мање ове године продао медицине него лане. Кад га запиташе, зашто

је то, а он одговори: За то, што је овладала права зараза у здрављу, јер због хрђаве године људи живе умерено те се не побољевају. Виш' ти ни, код апотекара је то зараза (епидемија) кад је свет здрав.

(Општини Рудна) у Банату допуштено је да преко године држи два вашара 21. маја и 20. септембра п. р. и средом недељу пијацу.

(Сам краљ) наредио је, да се против уредника „Граничара“ Јована Павловића бившег уредника Панчеваца „Бекића“ и Петра Узелца, који је после панчевачког избора читао у Панчевцу страшну лекцију Маџарима обустави даља истрага и овај је последњи пуштен из затвора, у ком је на правди Бога дуго лежао.

(За царем девет пута главом о дувар.) Јавили емо да је умро цар кинески, чија је читава држава зидом обвидана, неће бити јамачно ником противно, да чуда, ради јавимо како се и за њиме жали. Ево овако: Губернатор разгласи, да је цар умро. Мандарини (понови) одмах се у жалосно руво обуку, на и шаре на својим кућама замажу. Обични људи обрију главе, а мандарини и племићи, кад дође друга прокламација губернаторова иду у цркву и ту „чиноначалствувјуци“ мандарин повиче: клечите! Сви попадају на колена. Онда онај први заповеда: Главом о дувар. Који су код дуvara они о дувар и то три пут, а који нису они о патос. Тако бива у трипут и то је знак највеће жалости. Онда сви се пруже четвороношке на колена и на руке а главу на слоне на земљу. Старешина заповеда у за п е в е у и сви заурличу. За један минут заповеди им се да ућуте и да иду сваки себи.

(Маџари Милетића не мрзе) више тако као до сад, јер виде да се обистинило оно што је Милетић прорицао, тако нишу из Пеште листу „Вудујности“ у Србији.

(За номесара) при обнови општине и магистрата у Осеку наименован је саветник Кршњави.

(Који парох има управљати парохијалним звањем.) Пошто су власти политичне тужиле се министру просвете, да незнају да кога пароха да се обраћају у званичним пословима, кад у једном месту има два или више пароха, то је министар 6. јануара о. г. обратио се на црквене власти да означе који парох де има водити парохијално звање, и да то пошљу директној личној власти. По министарској наредби све ће ићи преко тога пароха и остали морају преко њега своје званичне ствари властима шиљати.

(Како Русима није зазор.) Московско свеучилиште најменовало је владика Штросмајера за свога почаснога члана. Како православни Руси поштују ваљаног католичког владика, који није Рус, а Буњевцима је неким зазор, што буњевачке новине „Суботички Гласник“ вољу Србе као браћу своју и каже, не пита се ко се како крсти, већ чија му крвца грије прси, а ми кажемо не пита се ко је, него је ли ваљан.

(Је ли сиромашна Мађарска држава?) Дванајсти део читаве земље у Мађарској држава је земља и опет се тужи да се не може на крај изаћи. Држава има толико исто земље спрема осталог света, као и наши манастири у Фрушкој Гори, па и они се туже, а на колико земље поштено живе хиљаду душа, ту не могу њих пет без дуга. Мађарска држава толико се задужила, да већ хоће да прода сва добра своја. У Мађарској има 15 милиона душа. Да узмемо да један милион држи држава, онда она има више земље за издржавање тога милиона него осталих 14 милиона за себе. Но још сви ти петнајст милиона плаћају данак држави, да она издржи онај милион, т. ј. војску, беамтере и т. д. и опет држава више има дуга него сви они 14 милиона заједно што имају.

(Четири милиона фор. пореза на наслеђство) плаћају Ротшилдови синови и те ће новце добити Аустријанци. И у том су срећнији од Мађара. А Ротшилдови синови што живе у Паризу платили су 43 милиона форината.

(Др. Вук Банић), кога је сабор карловачки изабрао за инспектора за Славонију и Хрватску наименован је за професора препарандије у Крагујевцу у Србији. Влада Угарска није га потврдила за инспектора.

(Војсци при поласку кроз места) у Хрватској и Славонији мора гавда де су на стану војници од стражменства доле за 16 н. дати по фунте меса са зељом без леба, у пределима с ове стране Дунава за 20 н. с оне стране за 18, у пределима с ове стране Тисе за 15¹/₁₀ н. с оне стране Тисе за 15⁶/₁₀ н.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

на књижицу

„ГОВОР ЦВЕЋА“

коју је по најновијем немачком тумачењу превела Анка П. Чобанићка, издајем, уздајући се у помоћ својих многобројних пријатеља и познанка, те овим позивам на предплату, која ће трајати до 20 марта о. г.

Цена је књижи, која ће бити штампана на лепој хартији и удешена тако, да се може у целу носити само 20 новчића.

Претплата нека се шаље:

У Нови Сад, гђи Анки П. Чобанић.

У Панчево: Књижари браће Јовановића.

У Вршац: Браћи Стефановић.
У Митровицу: г. Павлу Панаотовићу.
У Вуковар: Јовану Ђ. Алексићу.
У Беч: Уредништву „Србадије.“
У Ковил: г. Илији Марковићу, пароху.
У Београд: Књижари Вел. Валожича и главној књижари Лазаревића.

На Цетиње: г. Сими Поповићу.

Коју господу молим да се скупљања приме.

У Новом Саду 4. фебруара 1875.

Глишиа Чобанић,

свима познати листоноша срп. нар. позоришта.

ЗВАНИЧНЕ ОБЈАВЕ

НА НЕМАЧКОМ ЈЕЗИКУ

излазе од 1. фебруара почињући дванут на недељу, као сепаратан стручно уређен додатак угарског „Централног листа“ (Ungarisches Centralblatt) и то објаве у сабору проглашених закона, наредбе кр. уг. владе и централних власти; даље ћемо доносити стручно уређени извод из званичног листа „Будапешти Кезлењ“ као објаве, позиве да се пријаве они, који имају на исто право наслеђства, стечаје над имањем и упражњеним службама, амортизације, куренде, протоколирање фирма, брисање, разпис за оферте, да се изда или узме што у радњу.

Наше новине, које су општинама, адвокатима, трговцима, лиферантима, и подизимачима од преке потребе, коштају годишње 8 фор. на по године 4 ф.

Пренумерација се шаље: администрацији „Угарског централног листа“ у Буда-Пешту, Золтан-улица бр. 2. (Administration des „Ungarischen Centralblattes“ Budapest Zoltangasse Nr. 2.)

О Г Л А С.

КУЋА Арона Тапавице у Надаљу црепом покривена са три собе кујном и шпајзом, заједно са авлијом и баштом од пола ланца земље и шталом, и у Чуругу Тоше Тапавице, кућа са шиндром покривена, са три собе кујном и шпајзом, авлијом и баштом скоро три четврти ланца на лепом месту, две стотине фати од Тисе продаје се из слободне руке. Условија се за обадве куће могу дознати код обр-лајтнанта Тоше Тапавице у Чуругу.

КУЋА са шилдбирцузом, дућаном, подрумом, магацином за ситну рану; котарком од 12 фати, шупом, баштом код куће и у пољу од ¹/₂ ланца, ко има вољу узети нека се уписа код татора Ђуре Ивковића и Марије Ивковићеве у Сакула. 1—2

ЗАЈАМ коме треба на непокретна добра по 6% под најбољим условијама, нека се обрати само једном коресподенц-картом на „Општи прометни завод у Сентомашу, (Sz. Tamás.)